

HERINNERINGEN.

De welriekende bleeke Orchidee.

(Vervolg van bladz. 31.)

Als ik deze mooie plant nog eens vind in een oer-oud veentje, dan wordt een beeld in mij opgewekt uit tijden dat de levens-gebeurtenissen vaster zich stempelden, omdat in de jonge jaren de dingen een voor een als iets nieuws verschijnen. Ik denk dan ook wel aan dat wonderland de Oosteinder Poel bij Aalsmeer en aan de rijke Geldersche Vallei waar deze vreemde planten veel zijn. In de Geldersche Vallei mede met *pinguicula* in de hooge-venen-op-leemlaag — tegenwoordig met het droogleggen voor landbouwdoel wordt een geheele en eigenaardige hoogveen-flora daar uitgeroeid. Vooral denk ik dan aan een grijze druilige zomerdag dat ik van het Willemsparkkwartier, waar ik woonde, gezworven was naar de Amstelveensche Poel. Over een lange zanddijk op de koepel aan van de gevangenis aan de Amstelveensche weg. Als ik nog eens omzag lag daar Amsterdam als een steenwoesteni opstaande uit de fluweele groene weiden, de koepel van het Paleis voor Volksvlijt en de slanke sierlijke torens bovenuit. De Pijp, grijslila buitenwijk, zwenkt met zijn uitloopers om, vanaf de walmende schoorsteen van de waskaarsefabriek tot aan de watertoren aan de Amstel. De huizewoesteni scheen traag een sombere smoor uit te walmen, die laag bleef hangen en een verwarde stroom van geruchten uit te waaien. Een heiwerk-staketsel stak op. De machine gromde en trok het blok omhoog. Als het boven was, bleef de

machine dof gonzen. Het blok gevallen nu, sloeg de paal geluidloos aan, en enkele seconden later hoorde ik de scherpe slag. Weer gromde de machine en het blok steeg weer.

Tusschen die leege zanddijk en de huizen van de Pijp een meer van groentetuinen, rechthoekig omhaagd, een mozaiek in fijne groenen waarop de kleinetuindershuizen omkleed van klimopgroen, met hun oudroode pannedaken in innige omsluiting van boomgestruikt, waren als kleine eilanden. En buitenom lag het welige veen-grasland, bestipeld met ontelbare blanke en bonte koeien en doorsneden van matglanzende slooten en krekens, tot waar de Amstelveensche weg

met zijn groote hoeven en hooge boomen, de Kalfjeslaan en de hooge boomen aan de Amstel, dit vlakke groene wijd-omsluiten.

Dan de Amstelveensche weg langs, tot de Koenekade. Rechts de krekens waarin rottig-donkere balkvloten liggen op de rietomboorde spiegelbaan, die met getrokken krommingen afgaat op de Schinkel die achter een rommel ligt van k-eten en hooi-stapels; daarachter trekken de binnenschepen met hun donkerbruine zeilen langzaam voorbij.

Langs de Koenekade, voetpad over een kleine grasdijk midden door de hooilanden, op de Koene-molen aan die hoog en zwaar stond in het onbegrensde gras- en waterland, tusschen het rietrijk Karnemelksche Gat en het wijde wak van de Nieuwe Meer. Zijn reuzewieken zwoegen in dit wijde-wijde langs de luchten.

Er ging aan de overkant door de Nieuwe Meer met regelmatig gebonk een stoomboot over de spiegellend stille watervlakte, en wat later een sleep zandbakken gevolgd door een sleep binnenschepen trokken staag vorderend in de verte voorbij. En enkele kleinere tjalken met bloemen en vruchten van Aalsmeer, langs de verre overkant van blauw riet en grijs-zilveren wilgen. Aan deze kant is de oever een zwarte brokkelige veen-wallekant, met woelig water ingevreten en afgeslagen. Later heb ik de *platanthera* mede met *pyrola* ook hier op de schiereilanden in het Karnemelksche Gat gevonden.

Toen op de eigenaardig-vormige toren van Bovenkerk aan, over de dijk, die ligt tusschen het Karnemelksche Gat en de Noordwijker Rietpolder, somber landschap van vale reepen land in de diepe veenplas. Deze van veen opgeworpen dijk is aan de waterkant afgeslagen in donkere woelige dagen en nachten tot een steile zwarte wal. Kalmoes en wilgeroosjes stonden hier hoog opgeschoten in het oeverwater.

Dan aan het groote water en riet van de Poel, en ik liep die om tot aan de grintweg die zuidelijk ligt en vanwaar groote schiereilanden het water instrekken. Ik waagde me in die wondere doolhof van landtongen en kraggen, en ik was al gauw ver-

dwaald tusschen het ongekend weelderige groeisel. Er was een veldje omsloten door elze- en essche boschjes die geheel omhangen waren met festoenen van bjeekroze en bleekgele en zalm-kleurige Kamperfoelie-bloemen, zwaar geurend in het grijze weer. Dat veldje aarzelde ik te betreden want het was teer bebloemd met de groengeel-witte ijle fijne trossen van de welriekende orchidee, en een blanke menigte trosjes van waswitte klokjes staken op uit rosetjes van leerachtige roode blaadjes: wintergroen, gegroeid uit het veerkrachtig bed van schraal gras en bleekgroene veenmossponsen, bezet met roode parelende drosera-rosetjes. Een kleine berkeboom, fijn vertakt wit-grijs stammetje omhangen met een sluier fijn loover, stond midden op dat veldje in den grijzen dag te treuren.

Ik liep de kraggen in, de drijvende rietlanden die veerkrachtig goldfen, waar ik trad. Om me heen alles riet, het blauwe flisterend zeisbladige, omslingerd met windeplanten waaraan flap-bloembladige witte kelken bloeiden, en omrankt met de paarsbloeiende moeras-lathyrus.

Overall tusschen het riet waren zwaar-purpere kniehooge handekenskruiden opgeschoten. De deinende grond vol mosbulten en oude carex-tronken, gekroond met pluimen als kamerpalmen; tusschen die mosbulten waterputjes, waarin overjarige rietbladen in het humuszure water wit en gaaf bewaard lagen. Daar waar lischdodden en de reuzige lompe sappigbroos-kruidige wilde andijvieplanten groeiden, was de bodem zeer gevaarlijk.

Ik kwam ook aan een mosveld, geheel begroeid met dophei, struikhei, roode boschbes, de zeer tengere veenbes en groot-kartelblad. Toen vond ik nog een karekietenestje opgehangen tusschen vijf rietstengels, en, doorgedrongen tot aan de rand van de groote krag waar een elzestruik dobberde, verschrikte mij een daaruit met lawaai van snel vluchtgewiek van zijn nest opvliegende wilde eend. Het nest was van dons en er lagen negen groote fijn-blauwgroene eieren warm in. Wat verder wipte een zwart waterkipje van zijn bijna drijvend nest en zwom behoedzaam de plas op. Er lagen dertien eieren in dat nest, bloedrood gestippeld op teer-grijze fond.

Ik vergat me zelf en ging geheel op in een zeer aandachtige liefde tot de dingen van deze geheimzinnig-schoone omgeving, dit wondere van paradijsachtige groeikracht.

Het was drukkendzwoel en het veen dampte lauw uit als in een broeikas. De gelijkgrijze druilucht die innig hulde om deze omgeving, kruifde tot langzaam kruiende velden van parelgrijze schuimkoppig gebouwde donderbewolking, en het begon stil te droppelen. Ik keek door de riethalmen heen over het gladde meer. De regendruppels sputterden

kleine blazen op de matte spiegel. Verweg de groenblauwe rietboord en daarachter het wazige torenspitsje van Amstelveen als de droom-aanduiding van een andere wereld. Het was zoo stil. Hoorbaar was zwak, met het gefluister van de kleine regendruppels, het gerucht van de stad, die verweg lag te leven.

Ik raakte bevangen door een angstgevoel, een afkeer van dit geheimzinnig vreemde.

Toen vláágde een blauw-wit bliksemlicht door het weenend daglicht, gedempt en lang gerommel volgde. De regen begon nu luid in het riet te zeiselen, en ik rende weg alsof spoken me achterna zaten, om op de weg bij de huizen der menschen te komen.

DE STILTE EN HET ONWEER.

Hoe stil is 't hier.

In 't hooiland ligt een rimpellooze poel,
in ring van riet en geurig kruid.

Er trekken dampen uit, als elfen, het is zwoel.

Het gras staat stil, maar als wat eerste druppels tikken,
dan pas de hooge halmen even wikken.

En vele druppels volgen.

De regen valt nu bruischend,

een kraalgardijn gelijk, en suizend

ontstaat een windvlaag, 't donkert snel.

Eensklaps een flikkerlicht, de natheid flitste hel

en blauwig wit, en met een kreet

vlucht nog een vogel, die geen schuilplaats weet.

HET MOERAS.

De geur

van groeiend riet is hier, een keur

van mooie planten langs de kant

van 't water, roode kattestaart, de groote gele bloem

der lisch ook prijkt er en de windeplant

omstrengelt vast de riethalm, dat

lijkt rietbloem, kelken van welk bloemebled:

In het veerkrachtig deinend rietland is de roem

van 't weelderige veen, het is de bloem

der Orchidee, zijn purpertros

staat trotsch gerezen uit het bleek veenmos.

En ook de witte, als een tros

van bleeke gele vlinders en

als anjelieren zoete geurwalmen.

JOHANNES DE ZWERVER.

(Wordt vervolgd).

